

ANNA-MARIA ÅSTRÖM

Budkavlen i början av 2000-talet – förnyelsens decennier

Etnologin och folkloristiken i det svenska Finland omhuldas av tre institutioner, lärosätena vid Åbo Akademi, Svenska litteratursällskapet och dess folkkultursarkiv i Helsingfors samt Föreningen Brage. De är också alla på något sätt involverade i utgivningen av tidskriften *Budkavlen*. Åbo Akademi och dess institut för folklivsforskning har varit den aktiva utgivaren redan sedan 1928, men Föreningen Brage var dess grundare 1922 och utgivare tills man i Åbo tog huvudansvaret. Intill 1968 stod Brage med som utgivare av tidskriften. Svenska litteratursällskapet har hela tiden verkat som dess ekonomiska gynnare samtidigt som arkivarierna vid Folkkultursarkivet fungerat som aktiva skribenter i tidskriften.

Under *Budkavlens* första år, var det den tidens framstående etnologer och folklorister som stod för utgivningsidéerna i Brages sektion för folklivsforskning. Med i den var bl.a. socialantropologen Gunnar Landtmann, folkloristen Otto Andersson, etnologen K.Rob.V. Wikman, folklivsforskaren Fritz Burjam och folklivsforskaren Yngvar Heikel. En genomgång av *Budkavlens* innehåll under

Nyckelord: redaktionsarbete, paradigmskifte, refereeprocess, nordisk etnologi

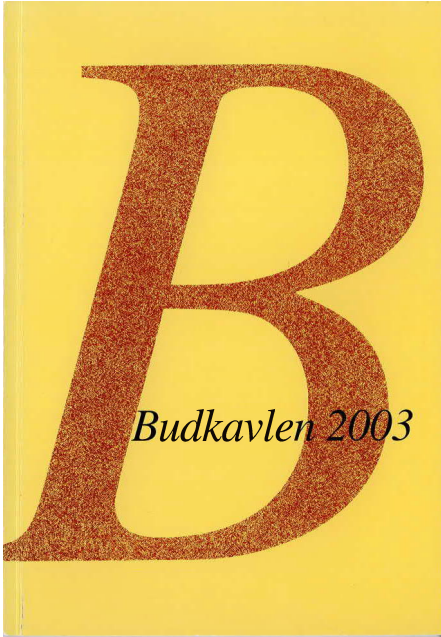
de första tjugo åren visar inte på en särdeles stor bredd (Åström 1996). Tidskriften utkom då fyra gånger om året och innehöll förutom vetenskapliga uppsatser också materialpresentationer och redigerade uppteckningar om folkliga fenomen i Svenskfinland. Det var främst folktro, byggnadsskick och textilier som behandlades i artiklarna. Föreningen Brages syfte var och är att ”bevara och skapa samt genom utövande verksamhet göra den finlandssvenska folkliga kulturen i vid bemärkelse känd såväl i hemlandet som utomlands.” Den utövande verksamheten och forskningen skulle gå hand i hand.

I tidskriften trycktes alla föredrag från de månadsmöten man höll och också föredragen av inbjudna gäster. Dessutom förekom recensioner, i allmänhet signerade av sekreteraren K. Rob. V. Wikman. Från det att Brage i samråd med Institutet för nordisk etnologi i Åbo stod för utgivningen fortsatte man på samma linjer och en blandning av kulturhistoria, etnologi och folkloristik var varumärket. Orsaken till att ett nytt institut blev utgivare var att *Budkavlens* eldsjäl, Wikman, hade flyttat till Åbo och blivit föreståndare för institutet.

På ett tidskriftsseminarium i anledning av Folkkultursarkivets femtioårsjubileum 1987, där alla i inledningen nämnda tre institutitioner medverkade, höll professor Nils Storå ett föredrag om *Budkavlen* medan undertecknad med ungdomligt mod stod för ett kritiskt inlägg om vår tidskriftsflora. Med bakgrund i både Brage och Folkkultursarkivet hoppades jag att *Budkavlen* skulle följa med sin tid och att det borde finnas flera moderna publikationer som värnade om våra ämnen.¹

På 1970-talet hade intendent John Hackman utsetts till redaktör för *Budkavlen* av den dåtida föreståndaren för institutet, professor Storå. John Hackmans insats för utgivningen var stor och man kan med full rätt hävda att det var han som verkade som huvudredaktör.

Då jag tillträdde som professor i etnologi i Åbo och fick utgivaransvaret, tyckte jag mig med min bakgrund i de två övriga instituttionerna, kunna förstå vad en livlig utgivning av *Budkavlen* kunde be-

Budkavlen 2003. Redaktionssekreterare John Hackman.

tyda. Den redaktionella utvecklingen skulle fortsättningsvis anslå en mycket seriös väg, men med en nygrundad tidskrift, *Laboratorium för folk och kultur*, hade ämnena etnologi och folkloristik redan fått en ökad synlighet. I den inhemska tidskriftsfloran var *Budkavlen* en pendang till både den etnologiska tidskriften *Ethnologia Fennica* som utkom på engelska och den folkloristiska *Elore*, som tidigt startat enbart som en nättidskrift.²

Budkavlens redaktionella förnyelse fr.o.m. början av 2000-talet är lätt presenterad och blev inte helt så varaktig som vi trodde. Fortsättningsvis har redaktionen verkat som en garant för ämnesval och kvalitet i innehållet, som ska bli huvudintresset i denna översikt. Den text som följer utgör reflektioner över min tid som ansvarig utgivare av *Budkavlen* 2000–2017. När jag ser tillbaka på den här tiden är det framför allt sökandet efter attraktiva teman för de olika åren som framstår som intressant. Hur en liten tidskrift redigeras rent praktiskt är också av intresse. Texten nedan är personligt hål-

len, emedan ett annat tonfall skulle verka missvisande och för objektiverande för en verksamhet som jag, liksom rådets övriga medlemmar, varit starkt engagerad i.

Redaktionella förnyelser

Ännu under början av 2000-talet fungerade Institutet för folklivsforskning, men närmast som ett mötesforum och en styrelse som verkade som tidskriftens redaktionsråd. Institutet lades ner 2010, men redaktionsrådet fortsatte och i det satt representanter för både etnologi och folkloristik. Redaktionsrådet verkade i samma banor under hela perioden 2000–2017 som det här ska handla om. Rådet bestod i början av 2000-talet av John Hackman, Lena Marander-Eklund, Kim Montin, Maria Schulman, Ulrika Wolf-Knuts och artikelförfattaren som ordförande. Vi beslutade årligen om häftenas innehåll, medan John Hackman som nämnt utförde det arbetsdryga hantverket med utgivningen av artiklarna. Lena Marander-Eklund fungerade som ansvarig för ”anmälningsavdelningen”.

Det viktiga i rådet var att se till att artiklar flöt in och där nyttjade vi våra kontakter åt olika håll. Förord, skrivna av ordföranden infördes för varje häfte, vilket inte tidigare hört till kutymerna. Motiveringen var att ett djuplodande förord skulle öppna upp häftena och utgöra ett reflekterande ramverk som sammanknöt de artiklar som valts för utgivningen. Dessutom översattes förordet nu till engelska, vilket redan tidigare gjorts med artikelsammandragen.

Den främsta nyheten var att vi övergick till att starkt stöda tematiska häften. Avsikten var att sammanhållet peka på att också vi i Åbo hade ett så brett register att vi kunde samla uppsatser som knöt ihop till varandra och som kunde ge en mångsidig bild av något fält istället för att varje häfte skulle samla artiklar över spridda teman. Det här innebar att vi vidtalade olika personer som arbetade med liknande tematik att lämna in artiklar. Som lärare i ämnena etnologi och folkloristik hade vi också insikt i vad nyblivna kandidater och magistrar hade åstadkommit och om någon av dem kunde tänkas kunna publicera sig. Man kan säga att rådet var aktivt med

förslag på artikelskribenter och också vid val av teman. Efter något år kom vi överens om att det vore bra med en långtidsplanering, så att vi funderade över teman ca tre till fem år framåt. Under perioden var häftet 2010 det enda som vi utgav som ett blandat nummer. Utöver teman var de böcker som skulle recenseras uppe i rådet, men Lena Marander-Eklund fick fria tyglar att sköta avdelningen för recensioner.

Utseendemässigt hade *Budkavlen* en snygg lay out i olika skiftande pastellfärger med ett stort B som signatur. Denna lay out hade gällt sedan decennieskiftet 1990. Med den sobra lay outen ville man peka på det seriösa i utgivningen, hylla det gamla namnet men samtidigt vara modern. Intill sin pensionering 2005 verkade John Hackman som garant för utgivningen genom att hålla i trådarna för artikelsamlingen. När häftet väl var samlat fick jag läsa alla artiklar för att författa förordet. Det var Sanna Lillbroända-Annala som tog över utgivningen efter John Hackman.

Också marknadsföringen av tidskriften upptog vårt intresse. Från år 2007 fick tidskriften undertiteln *Tidskrift för etnologi och folkloristik*, för vi antog alla att namnet *Budkavlen* inte var tillräckligt upplysande för en större publik. Vi såg till att tidskriften upptogs i den finlandssvenska årligen utkommande *Bokkatalogen* och att *Budkavlen* också deltog på tidskriftsavdelningen vid Helsingfors bokmessa, där redan *Laboratorium för folk och kultur* varit med sedan länge. Och där syntes ju också Litteratursällskapets serie *Folklivsstudier*. Alla tre institutioner ”hängde med” i och med sina publikationer.

2008 beslöt redaktionsrådet att *Budkavlens* lay out skulle förnyas – men på ett mycket hovsamt sätt. För både den äldre lay outen och den nya var vår anlitade expert grafikern Henry Forssell. B:et och texten *Budkavlen* i en något antikverande stil blev kvar men flyttades uppåt pärmen och färgen byttes till att genomgående förbli vackert duvblå. Pärmen försågs nu med en tematisk färgbild mitt på. I arbetet att hitta lämpliga bilder visade sig redaktionssekretären Lotta Wessberg mycket skicklig. Dessutom blev signaleringen av innehållet stramare genom att temahäftena nu också oftast

fick temat präntat på pärmen. Beslutet att medta en tematisk bild kopierade vi nog från andra etnologiska tidskrifter, *Etnologia Fenica* hade till exempel försett sin pärm med bild redan i början av 1990-talet. Avsikten var att bilden skulle understryka temat. Bilder inne i artiklarna var redan sedan länge en beprövad metod att ge ytterligare dimensioner åt det ämne som avhandlades. Baksidestext infördes 2009.

Dessutom infördes 2008 ett *Call for Articles* med följande års tema och en uppmaning att även följa *Vägledning för författarna* som tryckts sist i häftet redan sedan 2004. Redaktionsrådet hade nu krympt till enbart Sanna Lillbroända, Lena Marander-Eklund, Lotta Wessberg och undertecknad. Att vi ville rikta oss också utåt hade att göra med att vi insåg att en vetenskaplig öppenhet krävde en större genomskinlighet i artikelvalet. Det fick inte förbli så att vi enbart var självproducerande, utan också utomstående forskare borde klart informeras om att det här var en tidskrift man väl kunde publicera sig i.

Till ett refereesystem övergick vi 2010. Alla vetenskapligt ansedda tidskrifter omfattade refereeprocesser i dessa tider och i vissa fall – inte i vårt – var refereeprocessen ett krav för att få finansiering. Här ville vi följa med utvecklingen utan att vi var direkt tvungna till det. Tidskriften skulle då vara i samma klass som andra, resonerade vi. Det betydde dock mycket mera arbete.

Ett nordiskt anslag och refereeprocess

Det verkligt nya i samband med lay out-förnyelsen 2008 var att breddningen från ett finlandssvenskt anslag till ett nordiskt skedde över en natt. Med ett sådant val kunde vi peka på en vetenskaplig internationalisering som då var aktuell genom att nationella publikationsfora med deras klassificering började utvecklas i alla länder. I dem krävdes nya mera vidgade inriktningar för att få höga poäng. Här resonerade vi också att en ren finlandssvensk ”etnisk” tidskrift inte mera passade in på tidskriftsfältet. Det fanns inte plats för något reservat. Överlag började tidigare ”nationella” tidskrifter i

dessa tider att frånga det nationella uppdraget. Jag minns att beslutet gjordes något motvilligt från min sida, eftersom jag såg en fördel också i en egen budkavle och att vi från vår lilla horisont kunde bidra också med högintressanta bidrag, bara vi gjorde det bra. Men: Det första nya temanumret fick symptomatiskt heta *Norden och Europa* som signatur på den nya inriktningen.

Genom refereeprocessen kunde tidskriften med gott samvete bibehålla sin strikt vetenskapliga karaktär. Efter Sanna Lillbroända-Annala tog jag själv över den praktiska utgivningen, vilket jag är synnerligen glad över. Själva arbetet med refereeprocessen beredde mig – underligt nog – stor glädje. Den var ytterst lärorik. För det första breddades med ens hela tidskriftens kontaktfält och för det andra blev inte artikelförfattarnas bidrag de enda i en dialog om innehållet, vare sig det gällde frågeställningen, den teoretiska ansatsen eller behandlingen av ämnet. Dialogen via granskningsutlåtandena och överväganden om dem alla bidrog för mig som redaktör till fördjupade insikter. För *Budkavlens* del betydde det en ytterligare uppstramning av artiklar som redan var goda. För förorden betydde det att också synpunkter från refereeutlåtanden kunde införas i argumentationen.

Den sista redaktionella förnyelsen var att förutom för de refereegranskade artiklarna, ge utrymme också för *Översikter och granskningar* som inte hade genomgått refereeprocess. Det skedde 2017.

Varthän?

Några reflektioner över den redaktionella utvecklingen behövs innan den tematiska utvecklingen i årgångarna ska analyseras. *Budkavlen* hade alltsedan Åbo Akademi tog över fortsatt att vara en strikt finlandssvensk angelägenhet. Tidskriften var framför allt den svenskspråkiga etnologins och folkloristikens ansikte utåt, mot det övriga Finland och mot Norden. Orsaken till en viss etnologisk övervikt torde ha varit att de ansvariga utgivarna genomgående hade varit etnologer. En stark blandning av kulturhistoria och etnologi hade tidigare varit ledstjärnan. Både forskare inom de tre ovan

nämnda institutionerna, också folklorister, studerande och fria forskare skulle också nu fortsättningsvis fungera som skribenter.

Av de närmare 100 artiklar som publicerades åren 2000–2017 var 36, dvs. över en tredjedel skrivna av studenter eller nyblivna magistrar i ämnena. Det var ett fint forum för dem att ge ut sina första artiklar och också en möjlighet att presentera nya teman, som troligtvis aldrig annars hade nått publicering. I det här skedet kunde vi nästan ”välja och vraka” bland fina magisterstuderandes alster i både etnologi och folkloristik.

Det var stadigt intill 2010-talet bara fenomen inom det svenska Finland som analyserades, låt vara fenomen valda så att de motsvarade den vetenskapliga utvecklingen på annat håll. Vid recensionsavdelningen var förhållandet något annorlunda. Eftersom samtliga studenter och forskare även behärskade finska fanns här en stor möjlighet att presentera inte bara ”finlandssvensk forskning” (finns det något sådant?) utan också finsk nyutkommen litteratur i ämnena. Det var vår ambition att verka som bro mot det övriga Norden på det här sättet, även om vi kanske inte alltid lyckades.

När vi ändrade kurs även allmänt mot Norden var vi medvetna om att förändringen skulle bli stor. Det betydde att Svenskfinland, som region, inte längre allena var analysområdet. Hur vår vardag och vårt ”folkliiv” framträder får inte heller mera lika stort utrymme. Samtidigt betydde refereeprocessen att det allt mera blev både etablerade forskare – och nordiska forskare, främst från Sverige – som kom att prioriteras. Efter 2010 har bara tio artiklar av studenter publicerats. Andelen etablerade finlandssvenska forskare från Åbo Akademi och Folkkultursarkivet minskade också som skribenter, från 20 före 2010 till tio efter.

Fastän perioden efter 2010 är mycket kortare var trenden ändå klar. Tillsammans med studenterna utgjorde dessa ”inhemska forskare” över hälften av skribenterna före 2010. Däremot förbyttes magistrarnas artiklar hela tiden mot artiklar av doktorander och post dok-forskare trots att det är svårt att avgöra när nyblivna magistrarska klassas som doktorander utan att gå igenom doktorandavtalen.

För studerandena och doktoranderna utgjorde ett mindre utrymme i *Budkavlen* inte ett så stort problem eftersom tidskriften *Laboratorium för folk och kultur* fanns att tillgå. Efter år 2000 kom den tidskriften att i hög grad bli ett språkrör för studenterna. De kunde utge egna häften och deras seminarieuppsatser kunde se trycket. När *Laboratorium* fr.o.m. år 2015 enbart utges över nätet är det de forna studenterna som helt övertagit den redaktionen.

Ett val att bibehålla svenska och de övriga nordiska språken som utgivningsspråk var inte svårt att göra, för vi ansåg att det i Norden finns en tillräckligt stor läsekrets för nordiska språk. Språkvalet har betytt att tidskriften i det tvåspråkiga Finland fortfarande betraktas som viktig också för inhemsk humaniora. Det som ännu återstår är att försöka höja tidskriftens klassificering på Finlands Publikationsforum. Den tematiska utvecklingen behandlas nedan som tre perioder, *helheter och landvinningar*, 2000–2007, *bredare perspektiv och nya kombinationer*, 2008–2011, och *horisonten vidgas och behandlingen fördjupas*, 2012–2017.

Tematiska helheter och landvinningar från millennieskiftet till 2007

Trots att *Budkavlen* till det yttre höll sig lik intill 2007 skedde gradvis en innehållsmässig förändring. Man kan säga att tidskriften varit vetenskapligt och metodologisk följsam utgående från utvecklingen på annat håll. Norden har ständigt varit en speglingssystem, men också naturligtvis England och Tyskland på grund av den teoretiska litteratur som utgivits, främst inom grannvetenskaperna i den anglosachsiska världen men också inom den tyska etnologin.

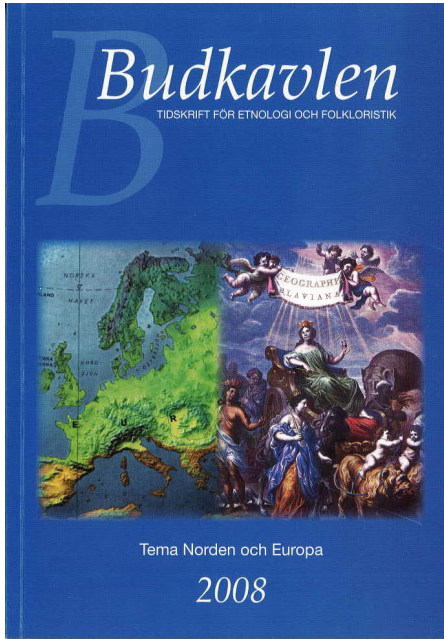
Den översikt av *Budkavlens* innehåll som görs nedan, analyserar dock inte influenserna utifrån. Inte heller artiklarnas innehåll i sig ska ses över. Det som redaktionen kunnat styra är valen av teman och hur kompositionen av varje nummer tagit form. Följaktligen är det den tematiska utvecklingen och kompositionen av häften som här kommer fram i och med att artiklarnas ämnesfält, ofta ”ihop-

klumpade” blir omnämnda. Här ska inte heller varje år genomgå utan avsikten är att peka på förändringar i de stora linjerna.

Genusforskning

Ämnesfälten genusforskning, etnicitetsforskning och kulturarvsdebatten, bland annat, satte sina spår i *Budkavlens* artiklar åren 2000–2007. Redan i häftet 1999 kom också urbanitetsstudier med. Genusforskning hade blivit aktuell vid Åbo Akademi under 1990-talet och år 2000 presenterade *Budkavlen* ett kvinnonummer, medan 2001 ägnades mansproblematik. Det intressanta i de ämnen som belystes 2000 var att den kvinnliga tematiken var starkt traditionell med mat, barnafödande och trasmattor som teman, men också hur parrelationer syntes i brevväxling under krigsförhållanden och som representationer i bröllopsfoton. Bara en student stod för en tematisk förnyelse genom att analysera ungdomars mobiltelefonanvändning, vilket var helt utanför temat. Samtidigt var behandlingen i kvinnoartiklarna inte traditionell utan fokus låg på kropp, praxis och dialog. Skribenterna har analyserat detta att vara kvinna genom olika praktiker, förhållningssätt i vardagen och genom att man både minns och fört vidare sina erfarenheter. Själv- och samhällmedvetenhet fokuseras i artiklarna.

Numret som fokuserade på mansfrågor, år 2021, var kanske det nummer som tydligast bröt mot äldre förhållningssätt, både genom ämnesvalen och behandlingen. Olika ämnen gick tillbaka på vad som presenterats i proseminarier där könskonstruktion, könsidentitet och manlig företagsamhet varit aktuellt. Tre artiklar, om mansroller och ideal i nya ”hem- och personfokuserade” manstidningar, teknologisk sportighet i Formel1-tävlingar och etniska butiker i Åbo förde in åtminstone etnologin till helt nya plan. Med student-skribenterna kom också nutidsetnologin att få ett betydligt starkare fäste. Genomgående har dock också den forna kulturhistoriska inriktningen lyckats komma med, i mansnumret med en artikel om tidiga järnbruk i Finland.

Budkavlen 2008. Redaktör Sanna Lillbroända-Annala. Layout Henry Forssell.

Metoder, den nya kulturhistorien och museologi

Den stora förändringen kommer mera fram i behandlingen av de olika fenomen som analyseras, som redan föräbadades i kvinno-numret. De undersökta fenomenen är ofta traditionella de följande åren också, som t.ex. hantverk, hemprydnader och fastlags seder, men ambitionen har varit att ge nya synvinklar genom nya metoder. År 2003 var uttryckligen de etnologiskt-folkloristiska metoderna fokus i artiklarna som behandlade både intervjuarnas roll och hur man tacklat det som känts främmande i både intervju- och frågelistmaterial samt i brevdokumentation. Här trycktes föredrag som hållits på initiativ av Svenska litteratursällskapets traditionsvetenskapliga nämnd. Avsikten var bl.a. att via fokusering på materialslagens tillkomstsätt och främliggöranden komma olika slags livsformer och vardagsliv på spåren.

Det kulturhistoriska/museologiska arvet har ständigt syns och medvetet uppmärksammats i *Budkavlen*, men också här med nya

metodologiska synvinklar, som t.ex. genom en åtskillnad mellan vad som *finns* och vad som *görs* på museer. Under början av 2000-talet ägnades mycket intresse i undervisningen och forskningen åt historiebruks- och kulturarvsdebatten. Också i Åbo var många engagerade genom sina doktorsavhandlingar och det gav också spår i artiklar i *Budkavlen*. Här belystes i senmodernitetens och globaliseringens kölvatten hur traditioner och förhållningsätt till historien fick nya uttrycksformer och betydelser. Nya musei- och historiebruk som dramatiseringar och iscensättningar med spektakulära metoder analyserades. Med fokus på nya roller i sådana tillämpningar synades identitet, gemenskap med det lokala och hur släktband och traditioner kunde knyta an till något som redan känts förlorat. I evenemangen betonades nu också historiska personer och verkliga enskilda människoöden. Detta ingick i den informalisering av kulturen som lyftes fram av teoretikerna.

Som exempel kan nämnas att när skeppargården Pellas på Åland presenterades som ett museum ägnades mycket utrymme åt ägarläkten och enskilda personer anknutna till gården och när olika historiebruk analyserades, kunde man upptäcka också existentiella historiebruk, av vilka en del kopplas till individuella identiteter och minnen. Lokala bemärkta personer kunde plockas fram och deras liv presenteras t.ex. via utklädning och skådespeleri, vilket förekommit t.ex. i Lovisa. Lekfullhet, fantasi och betoning på upplevelser lyftes fram som medel att få historien mera levande. En del skribenter hävdade å andra sidan kraftigt betydelsen av museernas krav på autenticitet med deras materiella evidens i föremålsbestånd och platser som kunskapsbanker. Det innebar också att närheten till det museala fältet ständigt satte sina spår i artikelutbudet.

Den etnologiska tiden

Det kulturhistoriska har således behandlats dels genom museologisk tematik men också genom regelrätta historiska analyser. Här hade den Nya kulturhistorien en viss betydelse som inspiration.³ Ett temanummer (2006) ägnades följaktligen *Tiden*. Här uppfattades tiden som en utdragen process som svept över Europa och Finland

och i häftet följde artiklar som i kronologisk följd tog upp antika fenomen (folklore), medeltida dimensioner (bildproduktion), 1700-talet (representationer på Sveaborg), sekelskiftet 1900 (borgerlig villa), kriget 1939–1945 (avbrott i normalitet) och slutligen 1950-talet (kvinnlighet/bröllop). Numret utgick från att tiden historiskt sett uppfattas antingen som en kronologi, där händelser och perioder avlöser varandra, eller som skedena själva i form av perioder som avlöser varandra. I etnologisk-folkloristisk belysning blev sätet att belysa tiden nyanserat på helt andra sätt. Då det var möjligt, som i analyser av 1900-talet, kunde bearbetningen av materialet, det må ha gällt brev, frågelistsvar eller fotografier, förankras i de medagerandes uppfattningar. För äldre tider gällde mera hur tidsperioderna sedermera förankrats, materialiserats och t.o.m. återupptäckts, men också hur de kunde förstås som minnen. Då var inte tidsuppfattningarna i sig i fokus, utan snarare vad som skiljer perioder från varandra och vad som blir typiskt eller uppfattas som typiskt för en viss historisk period. Tematiken fördjupades genom en strävan att hitta dolda innebörder och/eller korrespondenser mellan nutida och tidigare tolkningar. Nutidens representationer av tidigare epoker är i sig värda att studeras. Det sker i nya kontexter och då är det redan historiebruk som analyseras. I artiklarna blir man varse att både etnologin och folkloristiken är angelägna om att syna de agerande individernas egna tolkningar. Det historiska, det tidsliga och det tidsmässigt utdragna, museala frågor och historiebruk har naturligtvis inte behandlats bara i detta nummer, men här var de medvetet i fokus.

Det visuella

Under perioden 2000–2007 ägnades ytterligare en plats i artiklarna. Bildbruk, nyttjande av bilder, är viktigt inom traditionsvetenskaperna. Redan i den etnologiska dokumentationen ingår såväl tecknandet som fotograferandet (Gustavsson 2015). Denna aspekt blir viktigt framförallt i de etnologiska arkiven, som har som en av sina uppgifter att tillvarata fotografier och numera även presentera dem i bildbanker. Inom konstvetenskapen är visuella studier en egen genre medan visuell antropologi ägnar sig åt vi-

suellt betraktande och främst användningen av film. Inom etnologin har fotografiet ställts i fokus då främst byggnadskick men även föremål och folkseder fotograferats. Periodens sista temahäfte 2007 ägnades *Bilder och fotografier* för att utvidga vår syn också på andra bilder och de kontexter bilder uppträder i. Utöver presentationer av bildsamlingarna i Svenska litteratursällskapets Folkkultursarkiv och det kulturvetenskapliga arkivet Cultura vid Åbo Akademi, innehåller numret två artiklar om album, dels poesialbum, som ofta också innehåller glansbilder och dels regelrätta fotoalbum. Återigen är fenomenet synliggjort genom intressanta infallsvinklar, poesialbumen genom olika ingångar från det triviala till skönlitterära och fotoalbumen som tydliga visuella levnadsberättelser.

* * *

Här har pekats på hur de olika häftena genom tematiska helheter strävat att belysa större problemkomplex än vad enskilda artiklar förmår göra. En seghet i strukturerna har varit att tematiken ofta inte lyft från de traditionella etnologisk-folkloristiska ämnesfälten och genrerna. Däremot har påpekats att artiklarna i de flesta fall utgjort landvinningar i metodologiskt och också teoretiskt hänseende.⁴

Det tidigare nämnda mansnumret innehöll också en artikel om Elvis Presley som ikon. Som en pendang till denna artikel finns i 2007 års häfte samma skribents artikel om bilder i reklam för ansiktskrämer mot åldrandet, där han paradoxalt finner element av döden i modellernas vita anleten. Vilket inte framkommit, är att också några relevanta artiklar om etnicitet presenterats, bl.a. om åländskhet, om finnar på Åland och om emigranternas bruk av musik. Andra separata tematiska landvinningar vore i sin tur en artikel om musik och tre om sport, både den om teknologisk sport i Formell1, som redan omnämnts, men också två artiklar om fotboll. Musikartikeln behandlade musikgenren Black metal. Här har folkloristiken visat på nya vägar.

Temanumren som ovan lyfts fram kan snarast ses som försök att hålla i kapp med tiden. Och ”i tiden” hade legat att intressera sig för det historiska, för metoder, för genus och för bildsamhället.

Bredare perspektiv och nya kombinationer 2008–2011

Med ett fastare grepp om redigeringen efter 2008 eftersträvades en ny inriktning som skulle spegla det faktum att allt flera etnologiska institutioner valt ett mera alleuropeiskt fokus och t.o.m. bytt namnet till Europeisk etnologi. De vetenskapliga disciplinerna vid Åbo Akademi hade bestämningen nordisk i sina namn och den saken hade vi inte för avsikt att frångå. Tvärtom diskuterades det mycket i den humanistiska fakulteten hur vi kunde erbjuda både inhemska och utländska studerande mera kurser som tillsammans kunde täcka hela fältet nordisk kultur. *Budkavlens* svar på de europeiska trenderna var också att utvidga sig geografiskt, men att hålla sig till de närmare områdena, dvs. Norden. En eftergift för det europeiska var främst att det första temanumret efter lay out-reformen fick rubriken *Norden och Europa*. Genom refereeprocessens införande kom det nordiska deltagandet i form av nya artikelskribenter succesivt att öka och då blev den nordiska inriktningen ett faktum. Som en intressant fotnot kan nämnas att också *Ethnologia Fennica* preciserade sin geografiska inriktning, som mera ”mellaneuropeisk” eftersom *Budkavlen* riktade sig mot Norden. Det innebar att den förra inriktade sig mot de forna socialistiska länderna.

Vad som karaktäriserade tiden 2008–2017, dvs. tio år till in på det nya millenniet, var inte bara den geografiska spridningen utan en ännu större teoretisk medvetenhet och fokusering på nya infallsvinklar som kommit upp. Nu ville redaktionen uppmärksamma också det konfliktfyllda, det problematiska i det etniska, den ständigt ökande rörligheten, både rent faktiskt, men också kulturellt. Dessutom eftersträvades mera fokuseringar på uppenbara fenomen som konsumtion, de dialektiska eller triadiska förhållandena rum/kropp/det virtuella, ja, även det digitala i alla dess nya introduce-

ringar i vardagslivet.⁵ Visserligen hade dessa fenomen redan varit påtagliga i början av millenniet, men *Budkavlen* hade inte riktigt "hängt med i svängarna" som det heter, vad gällde analyser om de fenomenen.

Fortfarande Svenskfinland och Finland

De tre första tre åren efter 2008, när vi faktiskt tyckte oss vara inne i en ny fas – kanske för att häftena såg så vackra ut? – blev dock samtidigt fortfarande tillbakablickande. Norden och Europa-häftet blev ett sätt att syna hur den nordiska etnologin löpt i parallella banor i de olika länderna med etnologiska gestalter som K.Rob.V. Wikman och Börje Hanssen, musik- och folkloristikprofessorn Otto Andersson och paradigmskiften inom etnologin i Sverige och Finland. I artikeln om paradigmskiften påpekar skribenten att länderna gått skilda vägar därför att den finländska etnologin också varit influerad av den ryska med rötter i 1800-talets etnografi. Den tidiga ryska etnografen betonade etniska grupper och regioner, snarare än kulturområden och klasskulturer, som den svenska etnologin varit inne på. Att syssla med kulturen inom Svenskfinland som region hade därför inte betraktats som något underligt. Andra fokuseringar vad gällde kulturen på 1900-talet var etnologiskt sett en stor förändring via industrialisering, urbanisering och modernisering i den finländska etnologin, jämfört med kulturutveckling, klassmedvetenhet, teknologi och masskultur som bakgrundsfaktorer inom etnologin i Sverige. Här kan man konstatera att etnologin vid Åbo Akademi, som svensk till undervisningspråket på sätt och vis legat mellan den rent finska etnologin och den "rikssvenska" och det är *Budkavlen* också ett bevis på. Det tyska inflytande på den finska och den finlandssvenska etnologin ska också poängteras, vilket märks i referenserna i artiklarna, liksom det europeiska inflytande överlag.

Att de studerande också intresserade sig för det globala och att bryta sig ut märktes 2008 i två artiklar om turism och resande, den ena om äldre resenärers resor till fjärran länder, den andra om Erasmus-utbytet.

Det nära och det svåra

Under de sista åren med finlandssvensk fokusering visade *Budkavlen* hur en djupdykning i vår egen kultur kunde vara berikande för förståelsen av vår vardag. 2009 var fokus på *Familj, hem och släkt* och här presenterade sig en student och fyra vid institutonen etablerade forskare. Familjejulen på Åland, familjen som begrepp, höghusboende i Helsingfors på 1950-talet, familjerelationerna i brevväxlingen under kriget och bikulturella familjer i Åbo, Nystad och Mariehamn fick sina analyser. Häftet var samtidigt en översyn på vad som pågick inom åboetnologin – och folkloristiken. Det visar sig i efterskott vara en inriktning på nära relationer i helt alldagliga förhållanden. Hem och familj problematiserades enligt boende, dialoger och kulturmöten inom familjer.

Ännu 2010, det första året med refereeprocess, var *Budkavlen* återigen trots all förnyelseiver mycket traditionell. Det var ett blandat nummer och igen var det en student som stod för aktuellt ämnesval, om filmtittande hemma och på bio. Ett folkloristiskt och rikssvenskt inlägg var en uppsats om botare i Norrland och Svealand under 1600-talet, vilken visade att *Budkavlen* var trogen sitt kulturhistoriska uppdrag; de inhemska bidragen handlade om finnar på Åland och kriget i frågelistsvar.

I följande nummer 2011 med utomstående sakgranskare, var innehållet fortfarande klart inriktat på särfall av vardagen i det finländska samhället. Här eftersträvades förståelse för det traumatiska och svåra som de finska krigen inneburit också för de svenskspråkiga i landet. Med temat *Konflikter* var det krigen som var fokus i fyra av de fem artiklarna medan en behandlade det säregna mötet mellan Alaska-indianerna och de finländska tjänstemän som var stationerade i Alaska under dess ryska tid. Här utmärker sig också de folkloristiska bidragen av nyblivna magistrar med lika imponerande listor av internationell och teoretisk litteratur som de mera etablerade forskarnas.

Brytningstiden 2008–2011 var givande men det märktes tydligt att det inte gick att omorientera sig snabbt på det innehållsmässiga pla-

net. Det behövdes något år för att göra den omställning som hade planerats eller som vi trots automatiskt skulle infalla som resultat av de ändrade utgivningsprinciperna.

Horisonten vidgas och behandlingen fördjupas 2012–2017

Från 2012 då jag skötte refereeprocessen började de svenska bidragen öka. *Budkavlens* nya inriktning mot det nordiska började ge frukt. Nu accelererade samgången med den svenska etnologin inte minst på grund av att refereeprocessupplägget hade blivit inkört. Arbetet blev nu ett tvåmansjobb eller tvåkvinnosamarbete mellan Lotta Wessberg och mig. Redaktionen var stadigt med och välsignade teman, skribenter och refereepersoner. Redaktionen hade utökats med Sonja Hagelstam och Blanka Henriksson. Det var be tryggande med en redaktion, vars medlemmar hade olika kontaktnät som också underlättade processen att hitta sakgranskare. De följande sex årens teman var *Fritid och vardag*, *Rumslighet och rörlighet*, *Kulturarv och konsumtion*, *Ålder och generation*, *Arbete och engagemang* samt *Den virtuella världen*, mitt sista år 2017. Dessa teman speglade intresseinriktningen inom den nordiska etnologin och folkloristiken, tyckte vi, och mycket riktigt började våra *Call for Articles* också nå t.ex. etnologer i Lund, Göteborg och Umeå! Vid dessa tider gjorde också Svenska litteratursällskapet traditionsvetenskapliga nämnd, dit vi alla hörde, riktade besök till de nordiska kulturvetenskapliga institutionerna i Köpenhamn, Oslo och Stockholm/Uppsala. Besöken innebar att våra etnologiska institutioner visade sig för varandra och vi som artikelskribenter också kunde mötas och inspireras av t.ex. varandras bokutgivning.

De sex åren 2012–2017 motsvarade mycket det som jag i mitt ungdomliga övermod hade efterlyst redan 1987: Det var engagerande artiklar om nutidsfenomen skrivna på ett mera ledigt språk än tidigare. Men det var också djuplodande och fokuserade på hur materialet kommit till och hur det kunde användas. Blicken vändes både inåt och utåt, mot funderingar t.o.m. kring existentiella frågor och

frågor som utmanade gängse värderingar i samhället. Också plats och rum problematiserades och kollisioner mellan traditioner och senmodern tid togs upp. Det intressanta var att presentationen i artiklarna inte alltid följde gängse bruk med problemställning och problemlösning, utan texterna tenderade att följa sin egen logik. Det gällde att fördjupa det redan utforskade, att komma med nya synvinklar på förhållandet mellan kultur och individ och kanske på ett mera direkt sätt än man vanligen gjort. Forskarens egen erfarenhet av världen fanns med på ett påtagligt sätt än tidigare. Analyser av kulturarv och nya kulturella fenomen samsades med varandra. De sex sista årens tematik ska synas enligt två huvudfåror: Artiklar med fokus på det *rumsligt-kroppsliga* respektive *plats- och tidsöverskridande*. I båda riktningar spelar det materiella en viss roll.

Det kroppsliga, det rumsliga och det autoetnografiska

Under åren publicerades tre artiklar som var essäistiska till sina upplägg och en artikel som behandlade rumsproblematiken hos en känd finlandssvensk essäist. Här uppstod problem i refereeprocessen som jag ska återkomma till. Med det kulturanalytiska anslaget med en mera essäistisk form inföll en förskjutning i det som kunde kallas vetenskapligt. De tre artiklarna jag avser är en om Marthaförbundets hushållsrådgivning på svenska i Finland i häftet *Vardag och fritid*, en annan som hade titeln *Mellanrummets poesi. Om väntan, platser och tid* i häftet *Rumslighet och rörlighet*. Den tredje behandlade vandrande och spatial tillhörighet och analyserade vad hem och hemlöshet kunde stå för och vad vandrande betydde i sådan belysning. Rörande artikeln *Mellanrummets poesi* kan man säga att skribenten eftersträvar en närmast poetisk text, redan rubriken antyder det. Skribenten är ute efter att söka något hon kallar mellanrummet, som framförallt är mentalt, men som kräver vissa platser för att infinna sig. Samtidigt är texten autoetnografisk, ett begrepp som låg i tiden. Det existentiella utgörs här av ett sökande av en plats där man kommer i kontakt ”med sin äkta subjektivitet, vad vi är bortom modernitetens pockande krav.” Marthaförbundets råd hade att göra med en ”mera med mindre”-filosofi och hur den

kunde praktiseras i vardagen. Det var fråga om materialiseringar och praktisering av hushållande, dvs. hur filosofin kunde omsättas i praktiken. Vardera artikeln handlar också om kroppen, hur den försätts i vissa rum och vad som då händer, och hur man med kroppsrörelser kan åstadkomma något ”mera med mindre”. I artikeln om vandrandet låg kroppens rörelser i fokus. Med en analys av förhållandet mellan rörelse och platstillhörighet strävar författaren här att via flanörens perspektiv – associativt och reflekterande och iakttagande – öppna för olika tolkningar av vandrandet, gästandet och det rumsskapande gåendet. I samtliga artiklar-essäer är det autoetnografiska tilltalet tydligt.

Överlag var också fenomen som att frigöra sig från vardagen på många sätt studieobjektet. Det finns artiklar t.ex. om hur vardagsveckan bryts (fredagsmys), hur lekfull inställning till vardagliga fenomen blomstrar (fantasifull fankultur), hur upplevelsebaserade återgångar till äldre tiders kulturfenomen fångar idag (butiker på gatuplan, deltagande i hantverksaktiviteter, trästaden som miljö), och hur nationella identiteter framläggs i studentsammanhang (Erasmuskulturen). Här blandas analyser av traditionella fenomen och senmoderna inställningar, återigen ett bevis på att etnologin och folkloristiken genomgående har strävat att förnya sig, samtidigt som man förhållit sig skapande till sin egen historia och de intresseinriktningar som förekommit också tidigare. Att *Budkavlen* här har upprepat sig, kan också ses som att man varit sin egen tradition trogen.

Tiden, metoden och det virtuella

Numret om *Ålder och generationer* (2015) kom att få ett parallellt upplägg till det som hade utgjort den röda tråden i *Budkavlen* 2006 om *Tiden och det förflutna*. Också här var det kronologin, i livscykel, som strukturerade ordningen av artiklarna, där ämnena fokuserade på faser i människans ålder: barn och ungdomar (deltagande observation och jeans), gifta kvinnor och hemmafruar, åldrande och kvinnlighet samt slutligen om släktföremålets övergenerationella vandring och betydelse i hemmen. Artiklarna återgick också på

teman i det första numret 2000 där kvinnoaspekten var utgångspunkten. Artiklarna om ungdomskulturen tog fram – liksom artikeln om mobiltelefoner 2000 – hur föremål och materialiseringar, som t.ex. jeans, kan strukturera kroppskänslan men också ungdomarnas inbördes förhållanden.

I många artiklar hade både intervjumaterial och frågelistmaterial problematiserats under åren. Både de autoetnografiska artiklarna och de kulturhistoriska artiklarna hade tagit sig an materialiseringar och nyttjat personliga anteckningar. Brev och dagböcker hade nyttjats för analyser av fenomen också i nutidsstudier. I jämförelse med de autoetnografiska ansatserna, som kräver mycket analys, självanalys och tankearbete är metoden deltagande observation sällsynt arbetskrävande och utmanande för forskaren. Därför är det fint att också en sådan artikel publicerats, just om ungdomarnas inbördes förhållanden och hur sambandet utvecklas mellan den undersökande forskaren och de undersökta. I synnerhet när olikheter som ålder och kön blir avgörande för hur samarbetet växer fram, blir också här den autoetnografiska aspekten viktig att tillgripa vid analysen.

Att det materiellas betydelse för identiteten kommer fram i så olika föremål som ungdomars jeans och medelålders förhållande till sina släktföremål går tillbaka på vad som inskrivs i föremålen. Informanterna måste känna till – i dessa fall – antingen märken eller föremålens proveniens för att kunna ge dem viktiga dimensioner för dem själva som upplevande individer. Och forskaren måste försöka frilägga dessa betydelser och dimensioner. Här var vi inne på hur föremålsforskningen fördjupats genom nya kunskaper i förhållandet människa- materia.⁶ Dyliga nya inkörsportar ger en möjlighet att analysera kulturella artefakter på mera spännande sätt än via deskriptiva analyser eller fokus på regelrätta betydelser för innehavarna. Här har den teoretiska medvetenheten om materialisering i studierna varit avgörande för resultatet.

Det konkreta och det virtuella, arbete-fritid

Under åren 2016–2017 blev refereeprocessen på olika sätt viktig för utformningen av artiklarna. Tematiskt var de två sista numren varandras motsats, det *konkreta* via arbete och kropp – mot det *virtuella*, också här både i förhållande till arbete och utkomst men också till fritidsnyttjande. Nu hade upproppen nått både finska och svenska etnologer och belysningen kunde gälla sjukskötare i Skåne, sjöbevakare längs Finlands kuster samt jordbrukarhustrur i Norra Sverige och modebloggerskor, där orten i sig inte var avgörande. Med de utvalda experterna på motsvarande fenomen bland sakgranskarna kunde skribenterna få upplysande förbättringsförslag och ingående respons som säkert betydde mycket för skribenterna. För mig som redaktör betydde det också djupdykningar i helt ny problematik, som jag fann mycket fascinerande.

Vad gällde det konkreta arbetet var det fråga om både rutiner och en plikttrogenhet, som kunde vara tidsbunden, men som samtidigt speglade också nutida förhållanden i arbetslivet. Påfrestning och stress som hanterats olika var också teman som kom upp. Dessutom kom återigen människans kropp på omärkliga sätt att nästan inta huvudrollen i många artiklar. Kroppen som utsatt och objekt för fara, kroppen i gemensamt arbete belyst genom kinestetiska dispositioner och kulturellt vetande, som nästan finns nedlagt i kroppen (t.ex. hos sjöbevakarna). Å ena sidan fanns också en frigörelse från det kroppsliga eller materiella, exempelvis i hur de virtuella inslagen i sjuksköterskornas arbetsliv nästan inkräktade på deras fria beslutanderätt och i hur jordbrukar- eller glesbygdskvinnor å andra sidan kunde skapa gemenskap över nätet. Analyserna av de nya kutymerna i artiklarna var fascinerande läsning, som jag hoppades att också *Budkavlens* läsare skulle gripa sig an med iver.

Reflektioner – *Budkavlen* blir internationell

Här har jag tagit upp innehållet i de aderton häften som jag haft förmånen att medverka i inom olika roller. Det har jag gjort utan att nämna skribenterna vid namn, och i stället velat föra fram det

intressanta innehåll de alla lyckats skapa tillsammans. Indelningen i tre perioder, före 2007, övergångsperioden 2008–2011 samt konsolideringen 2012–2017, har gjort det möjligt att upptäcka skillnaderna eller ”utvecklingen” under åren som gått.⁷ Kulturellt arv, kulturarv och fenomenologi tycks i mycket vara nyckelorden. Samtidigt har det genom detta varit möjligt att peka på vilket sätt *Budkavlen* kunnat spegla den etnologiska och folkloristiska utvecklingen just inom den krets jag inledningsvis nämnde. Ofta, vilket jag upprepade gånger påpekat, har föresatserna varit något större än vad förverkligandet givit vid handen. Intressant tematik har trots allt resulterat i traditionella ämnesval. Å andra sidan har artiklarna oftast varit metodologiskt och teoretiskt mycket relevanta.

Budkavlen har ju också följt med sin tid genom att tillgodogöra sig nya intryck genom att på olika sätt uppmärksamma den internationella vetenskapliga omgivningen. 2005 utgavs ett engelskspråkigt häfte med både äldre och nyare översatta artiklar. Något senkommet, först 2013, grundade vi också ett utländskt redaktionsråd, *International Advisory Board*, till vilket vi kallade professorerna Silke Götttsch från Kiel, Thomas A. DuBois från University of Wisconsin-Madison, Tove Ingebjørg Fjell från Bergen, Docent Kirsti Salmi-Niklander från Helsingfors, och professorerna Lars-Eric Jönsson från Lund och Kristin Kuutma från Tartu. Våra ambitioner har varit att ständigt förse dem med våra alster och i mån av möjlighet be dem avge refereutlåtanden. Vi hoppas att det varit dem till glädje och nytta.

För min del kan jag meddela att jag ju har läst alla artiklar mycket noggrant, inte nu inför denna översikt, men vid redigeringen och inför skrivandet av de olika förorden under de olika åren. Varje år har det varit mig en nöjesläsning och också ett nöje att skriva förordet. Att det varit ett nöje att översätta det och alla abstract som vi också bett av artikelförfattarna, vet jag också via kontakterna till vår eminenta översättare till engelska, Elizabeth Nyman. Många samtal har gällt ord och uttryck, fenomen och deras tolkning. Recensionsavdelningen sköttes många år av Lena Marander-Eklund och så Camilla Asplund Ingemark, något år var vi utan ansvarsperson, och så

tog Sonja Hagelstam i trådarna. Det har borgat för en mångsidighet och förhoppningsvis har vi kunnat verka som förmedlare också av innehållet i många finska verk.

Inga problem?

Det kan tyckas att *Budkavlens* historia varit en solskenshistoria från början till slut under hela perioden. Så har inte varit fallet, men alla problem har med god vilja kunnat lösas. De problem som vi haft, gäller alla andra tidskrifter, ekonomin, som till sist bara för oss kunnat tillgodoses av Svenska litteratursällskapet, tidsbristen, som alltid infinner sig, och ibland delade meningar i redaktionsrådet.⁸ Ibland har det varit problem med att få tillräckligt många bra artiklar att tryckas och framför allt har det ofta varit svårt att hitta lämpliga refereevilliga bland kollegerna på fältet. Men när det väl har lyckats har resten gått smärtfritt. Det som också gått smärtfritt har varit artikelskribenternas respons. Alla har villigt försökt förbättra sina artiklar enligt givna direktiv och påpekanden. Ett litet problem stötte vi på 2017 vid utgivningen av temanumret *Den virtuella världen*. Samtliga inlägg var skrivna av etnologer från Sverige. Inte kunde väl *Budkavlen* vara ett forum bra för dem? Det löstes fint med att införa en avdelning, *Nätverk och tidskrifter*, och där presentera det finländska virtuella nätverket Artefacta – nätverket för konkret föremålsforskning, *Laboratoriums för folk och kulturs* övergång till det digitala formatet samt i avdelningen *Översikter och granskningar* trycka en färsk lectio praecursoria om döden, samt två artiklar av etablerade finländska forskare.

Det enda större dilemma jag som redaktör har hamnat i, har varit responsen på de artiklar av essänatur som jag redan nämnt. Och här inställer sig en fråga som avslutningsvis bör ställas till alla som redigerar liknande tidskrifter som *Budkavlen*. Hur ska man förhålla sig till refereeutlåtanden som man som redaktör egentligen inte ställer sig bakom? När kan en redaktör gå emot refereeutlåtandena? Är det alls tillåtet? Det är tydligt fråga om olika vetenskapsideal. Här har det gällt att fria eller fälla artiklar som inte till sin form

uppfyllt kraven på vetenskapligt hantverk, men som enligt min mening varit så givande innehållsmässigt att jag fallit för att fria snarare än att fälla. Ett annat sätt hade varit att uppmana skribenterna att helt skriva om sina bidrag enligt gängse kutymer. Här har det aldrig gällt att ens refereeutlåtandet varit negativt till innehållet, bara till formen. Att uppmana skribenterna att skriva om alltsamman, hade enligt mig varit att förhålla sig negativt till skribenternas integritet. Ett förfarande som säkert hade godkänts av alla hade varit att förpassa artiklarna till avdelningen *Översikter och granskningar*, som inte genomgår refereeprocessen, men en sådan förelägg inte då det begav sig. Hur det vetenskapliga presentationssätten utvecklar sig är därför viktig att uppmärksamma också i framtiden. Under den tyska etnologiska kongressen i Hamburg 2019 märktes många sätt som avvek från de traditionella. Det var fråga om unga etnologer och deras iver att förnya etnologin med mera expressiva medel. Frågan har därför säkert att göra med en vetenskaplig generationsväxling. Hur det går med den saken är frågor som framtiden får avgöra. Hur tidskriftens nuläge förflyter presenteras också på annat håll i detta nummer.

Med insyn också i redigeringen av *Ethnologia Fennica*, *Ethnologia Scandinavia* och *Laboratorium för folk och kultur* kan jag konstatera att alla tidskrifter liknar varandra i det att det funnits en engagerad arbetsgemenskap bakom varje nummer. *Budkavlen* utgör inte något särfall i det att den gruppen varit liten. Inte heller utgör *Budkavlen* någon unik utgivare i det att redaktionsrådet har hållits tämligen konstant genom åren. När någon åtar sig uppdraget att sitta i en tidskriftsredaktion, brukar intresset hålla i. Tidskriften blir som en present som man tillverkar för läsarna varje år – oberoende om man vet vem läsarna är och om de alls finns.

Men jag tror att *Budkavlen* är ganska unik i det att vi har en rätt liten befolkningsgrupp bakom oss. Här finns likheter till Föreningen Brage som värnar om den folkliga kulturen bland svenskarna i Finland och Svenska litteratursällskapet som värnar om all kultur på svenska i Finland.

För att återkomma till dessa tre institutionerna som verkar som garant för Budkavlen, är det av vikt att de är så pass många som tre. När någon av dem genomgår förändringar, kan de andra träda till och erbjuda nya forum. Den ekonomiska uppbackningen är livsviktig för tidskrifterna och liksom på 1920-talet har Svenska litteratursällskapet understött utgivningen under hela den här behandlade perioden. Det verkar dessutom finnas en vilja att garantera utgivningens fortbestånd och därmed det arbete som görs av enskilda etnologer och folklorister. Det kan vi vara glada över, för inget arbete – inte heller redigeringsarbete – kan ju göras enbart på fritiden, hur roligt det än är!

Källor och litteratur

Källor

Budkavlen, Tidskrift för etnologi och folkloristik .Årgångarna 78–96 (2000–2017)

Litteratur

Bauman, Zygmunt 2007. *Consuming Life*. London: Oxford Polity press.

Berger, Arthur Asa 2009. *What Objects Mean. An Introduction to Material Culture*. Walnut Creek: Left Coast Press.

Burke, Peter 2006. *Annalesskolan – en introduktion*. Göteborg: Daidalos.

Burke, Peter 2004. *What is Cultural History*. Cambridge, Polity Press.

Chartier, Roger 1988. *Cultural History*. Ithaka: Cornell Univ. Press.

Dant, Tim 1999. *Material Culture in the Social World*. Buckingham: Open Univ. Press.

Dant, Tim 2005. *Materiality and Society*. Maidenhead: Open Univ. Press.

Giddens, Anthony 1991. *Modernity and Self-identity*. Cambridge: Polity Press.

Gustavsson, Karin 2015. Returning to the archive in search of everyday practices in fieldwork. I: *Ethnologia Europaea* 44, 2015:2, 61–75.

Hahn, Hans Peter 2014. *Materielle Kultur. Eine Einführung*. Frankfurt am Main: Remer.

- Miller, Daniel 2012. *Consumption and its Consequences*. Cambridge: Polity Press.
- Mäenpää, Pasi 2001. Mobile communication as a Way of Urban Life. I: Gronow, Jukka & Warde, Alan (red) *Ordinary consumption*. Berkshire: Harwood Academic Publ.
- Shove, Elizabeth 2010. *The Design of Everyday Life*. Oxford: Berg.
- Stier, Jonas 2003. *Identitet. Människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur.
- Svenningsson Elm, M & Sundén, J. 2007. *Cyberfeminism in Northern Lights. Gender and digital media in a Nordic context*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Winch, Peter 1994. *Samhällsvetenskapens idé och dess relation till filosofin*. Stockholm: Thales.
- Åström, Anna-Maria 1996. Budkavlar och laboratorier. I: *Laboratorium för folk och kultur* 1/1996, s. 20–23.

Förteckning över Budkavlens teman 2000–2017

2000 *Kvinnonummer*

(förlossningar, kvinnokroppen, trasmattan, mat, bröllopsfotografier, brev mellan hemmafront och front, mobiltelefoner)

2001 *Mansummer*

(järnbruksliv, ägare/företagare till etniska butiker, moderna mans-tidningar, formell, Elviss och maskulinitet)

2002 *Estetik och hembygd, folktro och sport*

(prydnadsföremål, hantverk, gårdsgrupper, hembygd, fastlag, döden, fotboll)

2003 *Forskningsmaterial och metod*

(frågelistsvar, intervjuarens roll, att förstå det främmande, äkthet, livsberättelser och hantverkarbouppteckningar)

2004 *Historiebruk, globalisering/emigrantkultur, musik*

(museer, historiebruk, etnicitetsmarkörer, folkmusik, blackmetal)

2005 *Budkavlen Special Issue*

(engelskspråkigt nummer: urban kultur, berättande och manlig kultur)

2006 *Den historiska tiden*

(antik folklöre, medeltidsevenemang, 1700-tals miljö, sekelskiftets villamiljö, II världskriget, 1950-talets bröllop)

2007 *Bilder och fotografier*

(poesialbum, ansiktskrämreklam, fotoalbum, etnologiska bildarkiv, byfotograf, skeppsporträtt och kaptenstavlor) *Temautlysning för följande nummer.*

2008 *Norden och Europa*

(mötet mellan öst och väst inom etnologin, K.Rob.V. Wikman och Börje Hanssen, Otto Anderssons finlandssvenska och nordiska betydelse, nordiska julseder, svensk och finländsk etnologi, pensionärens turistkarriärer, Erasmusutbyte)

2009 *Hem och familj*

(rituell familjejul, familjens förändring, hem och familj under 1950-talet, söner och föräldrar i krigstid, bikulturella familjer)

2010 *Blandat nummer*

(filmtittandets praktiker, minnen om efterkrigstiden, finskhet på Åland, 1600-tals botare i Norrland och Svealand, herrgårdsting)

2011 *Krig och konflikter*

(coping med krigsminnen, krigsskildringar i brev, ”ryssen” i finländsk identitet, krigets typfigurer och berättelser, konflikthantering mellan kolonister och koloniserade)

2012 *Fritid och vardag*

(fredagsmys, fandom och fankultur, ”mera med mindre”-praktiker, hemmafruliv och efterkrigsliv i frågelistsvar och intervjuer)

2013 Rumslighet och rörlighet

(tidsrum i skönlitteratur, väntan, platser och tid, hem och hemlöshet, brukskultur som kulturarv/varumärke, beroende/distansering på herrgårdar)

2014 Kulturarv och konsumtion

(kulturarvsbegreppet i lokalt hänseende, hemslöjdsarbete, nationellt i Ersamuskulturen, upplevelsebaserade butiker, branding av trästad)

2015 Ålder och generation

(Genus och ålder i fältarbete, jeans som ålders- och könsmarkör, kvinnligt arbete och hemmafruliv, prästfruar, ”gör om mig”-genren och åldrande, släktföremål och identitet)

2016 Arbete och engagemang

(yrkesengagemang, kroppslig och kulturellt vetande i yrkeslivet, traditionell kunskap i kulturarvsammanhang, engagemang om väder, festkultur)

2017 Den virtuella världen

(digitalisering av sjukskötaryrket, modebloggare, Facebookgruppen Glesbygdgirls, Artefacta,- nätverk för föremålsforskning, från papperstidskrift till nättidskrift, tvillingstad i den ”reella” världen)

Noter

- 1 Vid den tiden utgav Brage en årsbok och Folkkultursarkivet SLS-Arkiv, *Meddelanden från Folkkultursarkivet och Folklivsstudier*.
- 2 Brage hade i sin tur återupplivat sin sektion för folklivsforskning 1989 och upprepat sitt intresse för tidskriftsutgivning med grundandet av en helt ny tidskrift, *Laboratorium för Folk och kultur*, som undertecknad också aktivt medverkade i. Insyn även i *Ethnologia Scandinavica* och sedan länge i *Ethnologia Fennica* gav mig också via medlemskap i deras redaktioner en färdighet för redaktionsarbetet.
- 3 Till exempel Peter Burke, *Annalesskolan – en introduktion* (2006), Peter Burke, *What is Cultural History* (2004). Också Roger Chartiers *Cultural History* (1988) presenterades på kurser i Historisk antropologi.
- 4 Som inspiration här till t.ex. Peter Winch, *Samhällsvetenskapens idé och dess relation till filosofin*, Stockholm 1994 och Jonas Stier, *Identitet*, Lund 2003, Anthony Giddens, *Modernity and Self-identity*, Cambridge 1991, plockade ur artiklarnas litteraturförteckningar.
- 5 Paralleller till detta i undervisningen var litteratur som E. Shove, *The Design of Everyday Life* (2007), D. Miller, *Consumption and its Consequences* (2012), Z. Bauman, *Consuming Life* (2007), M. Svenningsson Elm & J. Sundén, *Cyberfeminism in Northern Lights* (2007), P. Mäenpää, *Mobile communication as a Way of Urban Life* (2001).
- 6 Paralleller till kursfordringar kan åter göras: Arthur Asa Berger, *What Objects Mean. An Introduction to Material Culture* (2009), Tim Dant, *Material Culture in the Social World* (1999) samt *Materiality and Society* (2005), Hans Peter Hahn, *Materielle Kultur. Eine Einführung* (2014).
- 7 En repetition av de olika trenderna ger följande lista på fokusområden: det genusbaserade, det kulturhistoriska, historiebruk, det musologiska, det vetenskaps-historiska, det rumsliga, det kroppsliga, det autoetnografiska, det tidliga, det materiella, det virtuella.
- 8 Tidigare var också Humanistiska fakulteten vid Åbo akademi och Stiftelsen för Åbo Akademi viktiga bidragsgivare.